

دانشکده بهداشت - گروه آمار و اپیدمیولوژی

عنوان درس: اصول اپیدمیولوژی	تعداد واحد: ۲ واحد
دوره: کارشناسی بهداشت عمومی	مدت زمان ارزیابی درس: ۳۴ ساعت
پیش نیاز: ندارد - آمار مقدماتی	
مدرس: دکتر سید مرتضی شمشیرگران، MD, PhD	

اهداف کلی

➤ در پایان دوره دانشجویان عزیز می‌بایست مهارت و دانش لازم را در موضوعات زیر فرا گیرند:

- ۱ - تعریف دقیق اپیدمیولوژی، تاریخچه و سیر تحول آن
- ۲ - اهداف اپیدمیولوژی و کاربرد آن
- ۳ - مفهوم سلامت و بیماری
- ۴ - انواع سطوح پیشگیری و مثال‌های مرتبط
- ۵ - ابزارهای مورد استفاده در اندازه‌گیری‌ها (میزان‌ها، نسبت‌ها و تناسب‌ها)
- ۶ - میزان‌های شیوع و بروز بیماری‌ها
- ۷ - طرح و چارچوب انواع مطالعات اپیدمیولوژیک - توصیفی و مزایا و معایب آن
- ۸ - طرح و چارچوب انواع مطالعات اپیدمیولوژیک - تحلیلی و مزایا و معایب آن
- ۹ - روش تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات حاصل از هر مطالعه
- ۱۰ - غربالگری و روش ارزیابی آزمون‌های تشخیصی

جدول زمان بندی درس اصول اپیدمیولوژی

سرفصل مطالب	ساعات	نحوه ارائه	امکانات آموزشی	روش ارزشیابی
آشنایی با تعریف، تاریخچه و سیر تحول اپیدمیولوژی	۲	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با مفهوم سلامت و بیماری	۴	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با ابزارهای اندازه گیری در اپیدمیولوژی	۶	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۱)	۲	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۲) (مطالعات توصیفی)	۶	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۳) (مطالعات بوم شناسی)	۲	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۴) (مطالعات تحلیلی، مورد-شاهدی)	۲	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۵) (مطالعات تحلیلی-همگروهی)	۲	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (۶) (مطالعات تحلیلی-مطالعات تجربی)	۴	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی
آشنایی با روش های غربالگری و روش ارزشیابی آن	۴	سخنرانی پرسش و پاسخ	ویدیو پروژکتور، وایت برد	آزمون تشریحی

جلسه اول:

❖ هدف کلی

آشنایی با تعریف، تاریخچه و سیر تحول اپیدمیولوژی

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- تعریف صحیح و دقیقی از اپیدمیولوژی را ارائه نماید.
- سیر تحول اپیدمیولوژی را شرح دهد.
- اهداف اپیدمیولوژی را بیان کند.
- اصطلاحات متداول در اپیدمیولوژی را تعریف نماید.

جلسات دوم و سوم:

❖ هدف کلی

آشنایی با مفهوم سلامت و بیماری

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مفهوم سلامت و بیماری را بیان کند.
- سیر طبیعی بیماری را شرح دهد.
- انواع سطوح پیشگیری را با مثال بیان کند.

جلسات چهارم، پنجم و ششم:

❖ هدف کلی

آشنایی با ابزارهای اندازه گیری در اپیدمیولوژی

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- ابزارهای مورد استفاده در اندازه گیری ها (میزان ها، نسبت ها و تناسب ها) را از یکدیگر تمیز دهد.

- میزان شیوع و انواع آن را با مثال شرح دهد.
- میزان بروز و انواع آن را با مثال شرح دهد.
- شاخص های متداول اندازه گیری بیماری ها و مرگ و میر را با مثال شرح دهد.

جلسه هفتم:

❖ هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را دسته بندی کند.
- کاربرد هر مطالعه را بیان کند.
- نوع مطالعه را با مثال های عملی مشخص نماید.

جلسات هشتم، نهم و دهم:

❖ هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (مطالعات توصیفی)

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- اپیدمیولوژی توصیفی را تعریف و مثال بزند.
- خصوصیات بیماری را بر حسب شخص، زمان و مکان شرح دهد.
- مزایا و معایب مطالعات توصیفی را بیان کند.

جلسه یازدهم:

❖ هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (مطالعات اکولوژیک)

- اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مطالعه اکولوژیک را تعریف و مثال بزند.
- مفهوم خطای اکولوژیک را بیان کند.
- مزایا و معایب مطالعات اکولوژیک را بیان کند.

جلسه دوازدهم:

هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (مطالعات تحلیلی- مورد-شاهدی)

- اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مطالعه مورد شاهدی را با مثال شرح دهد.
- مطالعات مورد-شاهدی را دسته بندی نماید و برای هر یک مثال بزند.
- روش تجزیه و تحلیل مطالعه مورد شاهدی را با مثال بیان کند.
- نتایج حاصله از آنالیز را تفسیر نماید.
- مزایا و معایب مطالعات مورد-شاهدی را بیان کند.
- انواع سوگرایی را در مطالعات مورد شاهدی با ذکر مثال توضیح دهد.

جلسه سیزدهم:

❖ هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (مطالعات تحلیلی-همگروهی)

- اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مطالعه همگروهی را با مثال شرح دهد.
- مطالعات همگروهی را دسته بندی نماید و برای هر یک مثال بزند.

- روش تجزیه و تحلیل مطالعه همگروهی را با مثال بیان کند.
- نتایج حاصله از آنالیز را تفسیر نماید.
- مزایا و معایب مطالعه همگروهی را بیان کند.

جلسات چهاردهم و پانزدهم:

❖ هدف کلی

آشنایی با طرح و چارچوب مطالعات اپیدمیولوژیک (مطالعات تحلیلی- کارآزمایی بالینی)

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- مطالعه تجربی را با مثال شرح دهد.
- کارآزمایی های بالینی را دسته بندی نماید و برای هر یک مثال بزند.
- روش تجزیه و تحلیل کارآزمایی را با مثال بیان کند.
- نتایج حاصله از آنالیز را تفسیر نماید.
- کورسازی و تصادفی سازی را شرح دهد.
- مزایا و معایب مطالعه تجربی را بیان کند.

جلسات شانزدهم و هفدهم:

❖ هدف کلی

آشنایی با روش های غربالگری و روش ارزیابی آن

• اهداف اختصاصی

دانشجو باید بتواند:

- غربالگری را تعریف نماید.
- شرایط بیماری ها و اختلالات کاندید غربالگری را شرح دهد.
- شرایط آزمون و تست تشخیصی مورد استفاده را ذکر نماید.
- مفاهیم حساسیت، ویژگی و ارزش اخباری یک آزمون را بیان کند.
- مفاهیم حساسیت، ویژگی، ارزش اخباری یک آزمون را در مثال داده شده تفسیر نماید.

روش آموزش:

- **آموزش تئوری:** این روش شامل تدریس استاد به صورت سخنرانی و حل مسئله و ارایه مثال هایی از مقالات بصورت کار عملی خواهد بود. بعلاوه در پایان هر مبحث مجموعه ای از تمرینات ارایه و میزان درک و فهم دانشجویان از مطالب ارایه شده مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. دانشجویان با مشارکت در گروه های چند نفره و با مشارکت یکدیگر در طراحی انواع مطالعات و حل مسایل ارایه شده کار گروهی را که لازمه یک پژوهش موفق است خواهند آموخت.
- **آموزش عملی:** وسایل کمک آموزشی شامل ویدیو پروژکتور و وایت بورد. ارایه کاربرگ های مرتبط با عناوین هر جلسه و ارایه تکالیف عملی متناسب با مطالب ارایه شده بمنظور انجام و ارایه انها در جلسات آتی.

شرایط اجرا:

- امکانات آموزشی بخش شامل ویدئو پروژکتور، سالن کامپیوتر
- آموزش دهنده: اساتید گروه آمار و اپیدمیولوژی

❖ منابع اصلی درس

۱ - گوردیس لتون . اپیدمیولوژی . ترجمه: کوزوش ، هولاکونی، حسین صباغیان.
چاپ اول. ویرایش سوم، تهران: انتشارات گپ، ۱۳۸۵

۲ - دکتر حسین ملک افضلی، دکتر کیومرث ناصری، همه گیرشناسی کاربردی.
چاپ اول، تهران: انتشارات گپ، ۱۳۹۲

3- Penny Webb and Chris Bain. Essential Epidemiology: an introduction for Students and Health professionals. 2nd edition. Cambridge Medicine, 2012.

ارزشیابی:

❖ نحوه ارزشیابی

دانشجو بر اساس دو روش زیر ارزشیابی خواهد شد:

- **آزمون تشریحی:** در این قسمت دانشجو بر اساس کوئیز، امتحان میان ترم و امتحان پایان ترم که به صورت کتبی برگزار خواهد شد ارزشیابی خواهد شد.
- **ارزیابی مستمر در طول ترم:** در این قسمت دانشجو بر اساس مقالات و تکالیفی که در طول ترم تحصیلی در اختیار وی قرار می گیرد و بطور مستمر مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت. بعلاوه تمام دانشجویان حد اقل یکبار در طول ترم در مورد حل تکالیف و تمرینات کلاسی مورد ارزیابی قرار خواهند گرفت.

❖ نحوه محاسبه نمره کل

- نمره کل بر اساس ۱۰ درصد حضور منظم و مرتب در کلاس و ارزیابی کلاسی، ۱۰ درصد تکالیف ارایه شده در طول ترم، ۲۰ درصد امتحان میان ترم و ۶۰ درصد امتحان پایان ترم خواهد بود.
- *** دانشجو باید حد اقل ۵۰ درصد نمره پایان ترم را اخذ نماید تا قبول محسوب شود.

❖ مقررات

- حداقل نمره قبولی: ۱۰ از بیست
- تعداد دفعات مجاز غیبت در کلاس: بر اساس دستور العمل معاونت آموزشی برای یک درس

دکتر سید مرتضی شمشیرگران

استادیار اپیدمیولوژی

گروه آمار و اپیدمیولوژی

دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تبریز